

"Фејт е човек од задача, доколку централата му нареди да ја брани независноста на Косово, тој оваа одлука ќе ја брани професионално. Доколку му укажат да ги штити Србите на Косово тоа сигурно ќе го стори со сите свои сили. Но, доколку не му наредат, тоа нема да го прави", потенцира Небојша Човиќ, поранешен шеф на Координативниот центар за југот на Србија во изјавата дадена пред 17 февруари, додавајќи дека тој е вистински професионалец, кој не покажува емоции кон она што го работи.

ПРОФЕСИОНАЛЕЦ
СО ПЕДИГРЕ

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

тенцира Небојша Човиќ во изјавата дадена пред 17 февруари, додавајќи: "Ние Србите често пати знаеме да имаме погрешен однос кон странските официјални лица, или се водиме од изреката: 'Каде ќе му оди душата?' Тоа кај Фејт едноставно го нема. Тој не е наклонет кон Албанците, но не ни е ниту нам. Тој е вистински професионалец".

Високиот претставник на ЕУ за Косово, "железниот Холанѓанец", Питер Фејт, има овластувања слични на "гувернерите" во Босна и Херцеговина. Во наредните две години тој ќе ги ужива т.н. "бонски овластувања", кои подразбираат ставање вето на одлуките на косовскиот Парламент, правото на разрешување на политичари од должност, доколку за нив смета дека го попречуваат спроведувањето на решенијата за статусот. Исто така, Фејт ќе биде единствена личност, која ќе има право да ги толкува решенијата за статусот на Косово, народски кажано тој "ќе пали и ќе гаси". Досега оваа формула не се покажа како успешен рецепт за Босна и Херцеговина.

ПРЕФРИГАН "МАЧОР

Специјалниот претставник на Европската унија за Косово во Приштина е нашиот познат од 2001 година, холандскиот дипломат Питер Фејт. Станува збор за стручњак за кризни ситуации, кој ќе ја раководи екипата од 1.800 европски службеници, од кои 1.400 се полицајци. Најголем дел од нив ќе бидат разузнавачки агенти, додека останатите се судии, обвинители и административци. Фејт е висок функционер на НАТО, но и прекален разузнавач - оперативец, кој во некои досиеја се води под псевдонимот "студената кобра" или "железниот Холанѓанец". Како висок оперативец на НАТО, тој на Балканот е присутен уште од 1995 година, но прво престојувал во Босна, каде според некои извори помагал во лоцирањето на воениот командант на војската на Република Српска, Ратко Младиќ, но претежно се ориентирал на задачи поврзани со територијата на Косово, Албанија, Јужна Србија и Република Македонија. Неговите прецизни извештаи за состојбите на Косово, потоа во пределот на Јужна Србија, околу градовите Прешево, Медвеѓе и Бујановац, биле пресудни за донесувањето на воените планови на НАТО, но и за политичките одлуки на ЕУ во Брисел.

Инаку, Питер Фејт има успешна 30-годишна дипломатска и разузнавачка кариера. Работи во рамките на Министерството за надворешни работи на Холандија. Тој бил ангажиран во Дамаск, Сирија, потоа во Бон во Германија, во ОН, во Картум и во холандската мисија во НАТО. Роден е во 1945 година во Роттердам. Се школувал во Лозана, Швајцарија, а се калемел во Соединетите Американски Држави.

НЕМА НАКЛОНЕТОС

Поранешниот шеф на Координативниот кризен центар за југот на Србија, Небојша Човиќ, кој имал прилика да саботува со Фејт истакнува дека се работи за врвен професионалец, кој никогаш не ги покажува емоциите.

"Заедно ги разоружавме албанските екстремисти од Бујановац и Прешево. Ја смирихме албанската побуна на југот на Србија, а потоа и во Македонија. Фејт е човек од задача, доколку централата му нареди да ја брани независноста на Косово, тој оваа одлука ќе ја брани професионално. Доколку му укажат да ги штити Србите на Косово тоа сигурно ќе го стори со сите свои сили. Но, доколку му наредат, тоа нема да го прави", по-

АЛКАТА НА ОНА

Каква беше улогата на Питер Фејт во преговорите со Али Ахмети, лидерот на ОНА, во 2001 година? Тој беше значајна алка во тајниот синџир, кој како дел од тројката ангажирана од меѓународната заедница, заедно со Џејмс Пердју, Ален Ле Роа, го спакуваа охридскиот Рамковен договор. Но, додека се крчкаше јамката за македонскиот народ и држава, Република Македонија, тој цело време беше на телефонска линија со сегашниот лидер на ДУИ, дури и неколку пати патуваше за Призрен, каде со себе ги носеше мапите за разделување на терористите и македонските безбедносни сили, иако не го почитуваа постигнатото примирје. Исто така, тој престојуваше и во центарот на побуната, во селото Шипковица, каде беше сместен главниот штаб на ОНА. На 5 јули 2001 година Питер Фејт на масата на трагично загинатиот македонски претседател Борис Трајковски го донесе писмото, со кое тогаш Али Ахмети, политичкиот лидер на ОНА, писмено се обврзал дека ќе го почитува склученото примирје за да се преговара за новата политичка и правна поставеност на Република Македонија.

Според спогодбата, која многу пати беше прекршена, ОНА се согласила да се повлече од патот Тетово-Јажинце, односно од Тетово до Одри, и тоа на 500 метри од селата. Со истиот документ беше предвидено да се демилитаризираат сите села во тој регион, но тоа очигледно не важеше за амнестираните, кои го протеруваа македонското население од Тетовско. Пред да се постигне Спогодбата Фејт престојувал во Шипковица, каде се сретнал со локалните команданти на ОНА и со Ахмети, од кого побарал прекин на огнот и договор за враќање на жителите во селата. "Мисијата на Фејт секогаш дава оптимистички сигнали, но треба да се причека да се види каков ќе биде резултатот", изјавил по средбата кај претседателот Трајковски, поранешниот министер за внатрешни работи Љубе Бошкоски, кој подоцна беше изигран од политичката фела и денес се соочува со хашкиот обвинител.

Според него, Фејт преговарал со "воениот злосторник Али Ахмети, политички претставник на ОНА". Во тоа време емисарите Хавиер Солана, висок

комесар на ЕУ за надворешна политика и безбедност, заедно со Питер Фејт, нè убедуваа во неопходноста од завршување на договорот за остварување на правата на Албанците и за разоружување на албанските герилци. Планерите Солана и Фејт заедно со раководството во Скопје ја нагласуваа потребата за "итен и суштински прогрес во решавањето на кризата".

Според нив, политичкото решение единствено може да креира услови за унитарност на Македонија, додека "воениот напад водеше во граѓанска војна, во голем број жртви, во многу бегалци и можеби трајна поделба на земјава", изјави поранешниот генерален секретар на НАТО, Џорџ Робертсон. Робертсон потсети дека Питер Фејт со екстремистите се договарал за нивно разоружување:

"Тие рекоа дека ќе се разоружаат до колку меѓу политичките партии дојде до договор. Ако дојде до политички договор на НАТО ќе му требаат десет дена да влезе во земјата и да ја натера ОНА да ги остави оружјето и униформите. Со тоа ќе се избегне граѓанска војна и мис-

тер Фејт, експенералниот секретар на НАТО, Џорџ Робертсон. Питер Фејт беше и против резервистите во безбедносните сили на РМ, кои тој ги прекрсти во паравојска, иако ОНА беше карактеристична паравојска, која го нападна суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија. Тогаш Фејт имаше остра преписка со поранешниот премиер на Владата, Љубчо Георгиевски, кој ги негираше неговите наводи. "Во реонот на село Ратае, па ни пошироко во реонот на селата Желино, Жилче, Јегуновце, најодговорно тврдиме дека не е забележано присуство на паравоени групи, кои наводно го попречувале собирањето на оружјето. Единствена формација која го обезбедува мирот во посочениот реон и која го заштитува мешовитото македонско-албанско население е Единицата за посебни намени од резервниот состав на МВР на Република Македонија. Затоа, најенергично го отфрламе ова извртено претставување на единиците на нашиот резервен состав како параполициски или паравоени. Нè чуди само како досега резервниот состав на АРМ не е

СО ДЕВЕТ ЖИВОТИ"

**ЛЕТОТО 2001 ГОДИНА
КУФЕРЧЕТО НА
ОПЕРАТИВЕЦОТ НА
НАТО БЕШЕ ПОЛНО СО
ДИРЕКТИВИ**

лам дека тоа е нешто за што вреди да се вложи политичка флексибилност", сметаше експрвиот човек на НАТО. Тој потенцираше дека политичкиот дијалог може да продолжи:

"Луѓето во Македонија разбираат колку е мала разликата. Да се вршат промени во Уставот е сосема нормална работа. Тоа бара флексибилност и одговорност и доколку тоа се случи насилството во Македонија ќе престане. На народот во Македонија треба да му се објасни дека втор официјален јазик не води во федерација и тоа преку давање јасни примери, какви што има во светот. Има земји со два, три, четири официјални јазици. Јужна Африка, на пример, има 12 официјални јазици. Признавањето на малцинскиот јазик е начин за обединување на една земја. Примери се Канада, Шпанија, Луксембург, Белгија, Швајцарија, Финска. Во сите нив има повеќе од еден официјален јазик. Иднината лежи во рацете на народот на Македонија. Доколку Албанците го потпишат предложениот документ, тие потпишуваат документ за унитарна Македонија, со еден официјален јазик - македонскиот, тие ги отфрлаат своите барања за право на вето, потпретседател, консензуална демократија", истакнуваа ше наредениот на оперативецот Пи-

прогласен за паравоена формација", се истакнуваше во тогашниот демант на МВР за наводното постоење на македонска паравоена формација "Лавови", на чие дејствување во реонот на Ратае укажуваше личниот претставник на Џорџ Робертсон, Питер Фејт, во своето писмо до експремиерот.

Во писмото, Фејт го информираше Георгиевски дека командантот на операцијата "Неопходна жетва", генерал-мајор Гунар Ланге, го потврдил присуството на вооружени цивилни групи "Лавови", кои оперираат близу Ратае, на патот Тетово-Јажинце. Нивното присуство го попречувало собирањето на оружјето, што е мандатот на "Жетва", напишал Фејт. "Би сакал да ја искористам оваа можност, да ве потсетам на размената на писмата од 14 август, во кои се согласивме дека вашите власти треба да се осигурат дека во кризните региони нема да оперираат нерегуларни сили или вооружени цивилни групи. Поради ова, би ценел да ми испратите потврда дека сите чекори се преземени за да се отстранат овие групи, со цел успешен резултат по собирањето на оружјето", потенцираше Фејт, иако подоцна се покажа дека жетвата за прибирање на нелегалното оружје беше тотална фарса, или мачкање очи.